Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 08.051.131
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії: Сіренко Сергій Володимирович, 1985 року народження, громадянин України, освіта вища: навчався в аспірантурі Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України з 2022 р., виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 08.051.131, утворена наказом Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, місто Дніпро від «30» червня 2025 року № 189, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради

- Ірина ПАТЕРИЛО, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;

Рецензентів:

- Олени ЛАХОВОЇ, кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України;
- Ігора АЛЄКСЄЄНКО, кандидата юридичних наук, доктора політичних наук, професора, завідувача кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерство освіти і науки України.

Офіційних опонентів:

- Ганни БЛІНОВОЇ, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України;
- Кристини РЕЗВОРОВИЧ, доктора юридичних наук, доцента, завідувача кафедри цивільного права та процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України;

на засіданні «04» вересня 2025 року прийняли рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право Сіренко Сергію Володимировичу на підставі публічного захисту дисертації «Особливості регулювання примусового виконання рішень суду під час воєнного стану» за спеціальністю 081 Право.

Дисертацію виконано у Дніпровському національному університеті імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України, місто Дніпро.

Науковий керівник: ГРАБИЛЬНИКОВА Олена Анатоліївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного, трудового та

господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису із дотримання вимог пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами). В дисертації вперше обґрунтовано комплексний підхід до правового регулювання примусового виконання судових рішень у період воєнного стану як окремого різновиду адміністративно-юрисдикційної діяльності держави й розглянуто не лише як процесуальну стадію судочинства, а й як інструмент забезпечення внутрішньої безпеки та правопорядку в умовах обмеженого правового режиму; визначено специфіку правового статусу державних і приватних виконавців, яка зазнає трансформації під впливом воєнних обмежень і мобілізаційних чинників. Запропоновано доктринальну конструкцію виконавця як суб'єкта правозастосування з розширеним мандатом публічного захисту, що діє на межі адміністративного примусу та правової гуманітарності; сформульовано авторське визначення поняття «примусове виконання судових рішень під час воєнного стану» як діяльності в умовах обмеженого функціонування судової системи, мобілізаційного навантаження та пріоритету публічних інтересів; у дефініції враховано часткову паралізацію правосуддя, переміщення населення, руйнування інфраструктури та особливі правові пільги чи обмеження для учасників виконавчого провадження; обґрунтовано концепцію «адаптивного виконання» судових рішень як нової правової категорії, що поєднує традиційні механізми державного примусу з винятками та відступами, зумовленими воєнним часом. Вона передбачає гнучкість заходів, зміну строків і способів виконання з урахуванням загроз життю, знищення об'єктів стягнення чи мобілізаційного статусу майна; систематизовано форми юридичної відповідальності за невиконання судових рішень у воєнний період, визначено співвідношення адміністративної, кримінальної та дисциплінарної відповідальності в умовах знижених інституційних гарантій; розроблено модель пріоритетності виконання судових рішень за критеріями: захист національної безпеки, збереження публічних ресурсів, забезпечення гуманітарних потреб й запропоновано закріпити її у спеціальному розділі Закону України «Про виконавче провадження» або у тимчасовому порядку дії воєнного стану; внесено пропозиції щодо змін до чинного законодавства, зокрема ст. 24 Закону України «Про виконавче провадження», ст. 188–13 КУпАП, ст. 382 КК України.

Дисертація виконана державною мовою із дотриманням вимог до оформлення дисертації, встановлених МОН України. Обсяг основного тексту дисертації відповідає нормам, встановленим освітньо-науковою програмою «Право» за спеціальністю 081 Право Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Здобувач має 8 наукових публікацій за темою, 4 статті у фахових виданнях України та 4 тези доповідей на конференціях які відповідають вимогам пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, зокрема:

1. Сіренко С. В. Звернення стягнення на майно боржника в умовах воєнного стану. *Держава та регіони. Серія: Право.* 2024. № 4. С. 465-469. URL: http://www.law.stateandregions.zp.ua/archive/4_2024/76.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/1813-338X-2024.4.74

2. Сіренко С. В. Передача виконавчих документів та виконавчих проваджень в умовах воєнного стану. *Право та державне управління.* 2024. №4. С. 572-579. URL: http://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/4_2024/81.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.79

3. Сіренко С. В. Актуальні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень, що стосуються примусового виконання рішень суду. *Право і суспільство.* 2025. № 1. С. 797-803. URL: http://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2025/1_2025/119.pdf DOI: https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.1.117

4. Сіренко С. В. Вдосконалення реалізацій функцій держави в сфері виконання рішень суду: структурна реформа. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2025. № 3. С.683-686. URL: http://lsej.org.ua/3_2025/167.pdf DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-3/165

5. Сіренко С. В. Дефінітивні підходи до поняття «виконання рішень суду» в сучасній правовій доктрині. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права* : зб матеріалів Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Дніпро, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 08 жовтня 2022 року), Дніпро, 2022. 151 с. С. 106-109. URL: https://repository.dnu.dp.ua/document-details/5574

6. Сіренко С. В. Виконавче провадження на користь дитини. *Забезпечення принципів поваги, захисту та реалізації прав дитини у цифровому середовищі* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конференції (м. Дніпро, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 23 листопада 2023 р.). Дніпро, 2023. 349 с., С.185-188. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/Zbirnyk_Konf_Zahyst%20prav_dytyny_v_cifrovomu_sviti.pdf

7. Сіренко С. В. Зміни в процедурі примусового виконання рішень суду під час воєнного стану в Україні. *Національна парадигма правового розвитку сучасної України* : зб. тез Всеукраїнського науково-практичного юридичного форуму (м. Дніпро, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 18 травня 2023 р.). Дніпро: Ліра, 2023. 328 с. - С. 265-270. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/ndc/2023/materiali%20konf/%D0%9D%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%9E%D0%9D%D0%90%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%90%20%D0%9F%D0%90%D0%A0%D0%90%D0%94%D0%98%D0%93%D0%

9C%D0%90%20%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E%D0%92%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%A0%D0%9E%D0%97%D0%92%D0%98%D0%A2%D0%9A%D0%A3%20%D0%A1%D0%A3%D0%A7%D0%90%D0%A1%D0%9D%D0%9E%D0%87%20%D0%A3%D0%9A%D0%A0%D0%90%D0%87%D0%9D%D0%98.pdf

8. Сіренко С. В. Реалізація учасниками виконавчого провадження своїх повноважень в умовах воєнного стану. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права* : зб матеріалів Міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Дніпро, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, 11-12 листопада 2024 року). м. Дніпро, 2024. с.291 С. 282-284. URL: https://repository.dnu.dp.ua/document-details/5575

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої ради та присутні на захисті фахівці:

Голова спеціалізованої вченої ради – Патерило Ірина Володимирівна, доктор юридичних наук (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право), професор, професор кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України. Зауважень немає.

Офіційний опонент – Блінова Ганна Олександрівна, доктор юридичних наук (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право), професор, професор кафедри цивільного, господарського та екологічного права Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. У дисертації наголошується на необхідності імплементації європейських стандартів у сфері примусового виконання судових рішень (підрозділ 1.3, розділ 3), проте потребує уточнення перелік ключових положень права Європейського Союзу та міжнародних документів (приміром, рекомендацій Ради Європи чи практики ЄСПЛ), що є найбільш релевантними для реформування українського виконавчого провадження в умовах євроінтеграції. Бажано було б уточнити також які інституційні зміни потрібні, аби адаптувати систему примусового виконання до цих стандартів, особливо у післявоєнний період.

2. Автор дисертації обґрунтовує запровадження спеціальних заходів (мораторіїв, відстрочок тощо) для захисту боржників під час воєнного стану (розділ 2 дисертації). Водночас варто було б під час публічного захисту визначити акценти щодо ризиків надмірного або тривалого застосування таких обмежень з точки зору порушення балансу між інтересами боржників і стягувачів. Дисертанту необхідно було б у роботі уточнити власну позицію щодо забезпечення оптимального балансу між гуманітарними міркуваннями захисту боржника в умовах кризи та необхідністю реалізації принципу обов'язковості судового рішення і захисту прав стягувача.

3. Дисертант пропонує низку конкретних рекомендацій щодо вдосконалення законодавства України про виконавче провадження (вступ, рубрика щодо наукової новизни дослідження, С. 28; висновки, С. 202-204). Водночас у роботі не уточнюється як запропоновані зміни узгоджуються з міжнародними зобов'язаннями України у сфері прав людини та верховенства права (зокрема, щодо забезпечення права на справедливий суд і виконання рішення).

4. У роботі введено й обґрунтовано нову категорію – «адаптивне виконання» судових рішень. Проте, на наш погляд, вбачається виникнення низки труднощів із практичним втіленням цього поняття. Яким чином держава може інституціоналізувати принцип адаптивності у виконавчому провадженні – через внесення змін до законодавства, розробку підзаконних актів чи методичних рекомендацій. Даний аспект важливий для конкретизації практичного значення результатів дослідження та викликає, в свою чергу, додаткове дискусійне питання – чи варто закріпити на нормативному рівні критерії, за якими визначається необхідність «адаптивного» підходу до виконання рішення у конкретній ситуації?

5. Дисертант детально проаналізував розподіл компетенції між державними та приватними виконавцями під час війни. Проте потребує уточнення визначення обсягу нормативно-правового регулювання діяльності цих суб'єктів (підрозділ 1.2 дисертації), та конкретизації норм процесуального законодавства, на які вказує автор в цьому підрозділі як джерела визначення повноважень органів примусового виконання рішень суду, особливо щодо норм адміністративного процесу. Додатково необхідно також чітко визначити власне бачення автором щодо того, чи довела свою дієвість інституція приватних виконавців у кризових умовах. Важливо також дізнатись які зміни в співвідношенні повноважень державних органів та приватних суб'єктів автор виділив як основні, щоб підвищити стійкість системи виконання рішень до подібних надзвичайних ситуацій.

Варто підкреслити, що наведені зауваження та дискусійні питання мають переважно рекомендаційний та уточнювальний характер. Вони вказують на можливості для розширення або поглиблення окремих аспектів дослідження і можуть слугувати напрямами для подальших наукових пошуків автора. Жодне із зауважень не ставить під сумнів основні результати та висновки дисертації і не знижує загальної позитивної оцінки роботи.

Офіційний опонент – Резворович Кристина Русланівна, доктор юридичних наук (12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право), доцент, завідувач кафедри цивільного права та процесу Дніпровського державного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України.

Зауваження:

1. У вступі в рубриці «Наукова новизна одержаних результатів» (С. 27 дисертації) наукові положення, що становлять наукову новизну, визначені як, зокрема, «*уперше:* …. визначено специфіку правового статусу виконавців

(державних і приватних), яка трансформується під впливом обмежень, запроваджених воєнним станом, з урахуванням функцій щодо забезпечення національної безпеки». Проте, зі змісту дисертації залишається не визначеним особливості правового статусу державних та приватних виконавців щодо бронювання та/або відстрочки від мобілізації, зі змісту розділів 2 та 3 не вбачається такого розмежування, а на С. 99 йдеться про підтримку позиції щодо урівняння повноважень державних і приватних виконавців, проте не надається оцінка різниці їх правового статусу.

2. В роботі дисертант досліджує досвід Німеччини (С. 47), Франції (С. 48), Польщі, Литви (С. 49), Великої Британії та США (С. 50-51), тощо. До цих питань автор повертається на сторінках 96-98 дослідження, в розділі 3 роботи. Проте, дані країни не мали практики реалізації судових рішень в умовах воєнного стану в сучасний період своєї історії і варто акцентувати увагу на цінності зарубіжного досвіду щодо досліджуваного об'єкта вивчення саме в межах поставленої мети дослідження задля органічного зв'язку отриманих результатів.

3. Аналізуючи норми процесуального законодавства, що прямо та опосередковано спрямовані на процеси забезпечення виконання судових рішень, в тому числі й примусово, автор визначає низку нормативно-правових актів, таких як ЦПК, ГПК (підрозділ 1.2 дисертації), посилається на норми адміністративного судочинства та КУпАП (в частині адміністративного процесу). Під час публічного захисту варто уточнити, які саме правові норми складають правову основу функціонування органів примусового виконання рішень суду у вказаних нормативно-правових актах, в тому числі стосовно адміністративного процесу. Окрім того, дискусійним залишається питання, чи не доцільніше регулювати такі відносини у межах спеціального законодавства.

4. Автор підтримує наукову дискусію та пропозицію створити окремий підрозділ або ввести посаду профільного заступника міністра, відповідального за розвиток приватного виконання. Оцінюючи критично таке бачення, зазначимо, що автор не надає конкретних пропозицій в ст. ст. 34, 35, 39 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» для повного розуміння запропонованих новацій.

5. Автором проведено ґрунтовний аналіз вітчизняної практики щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень (підрозділ 2.4 дисертації, сторінки 137-142), проте практику ЄСПЛ в частині права на виконання рішення як частина права на справедливий суд наводить фрагментовано, дотично й зосереджується на практиці ЄСПЛ в розділі 3 щодо підвищення ефективності примусового виконання рішень суду. Вважаю, що аналіз практики ЄСПЛ в зазначеній сфері був би суттєвим для перейняття позитивного досвіду.

Вказані зауваження не знижують високої наукової якості дисертаційного дослідження та можуть бути враховані автором у подальших наукових розвідках.

Рецензент – Лахова Олена Вадимівна, кандидат юридичних наук (12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право), доцент, доцент кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. Запропонована автором модель пріоритетності виконання рішень у воєнний час спрямована на захист публічних інтересів (безпеки держави, суспільного порядку). Проте є підстави вважати, що така переорієнтація може призвести до надмірного обмеження прав стягувачів та боржників. Доцільно більш чіткіше окреслити механізми, що дозволять забезпечити дотримання принципів справедливості та рівності сторін виконавчого провадження за умов надання переваги публічним інтересам.
2. У дисертації обґрунтовано концепцію «адаптивного виконання» судових рішень. Проте не достатньо аргументовано, якими саме критеріями слід керуватися при реалізації цього підходу, щоб тимчасові відступи від стандартних процедур були виправдані воєнними обставинами та не призводили до зловживань чи затягування виконання рішень. Прошу автора під час публічного захисту додатково визначити та аргументувати допустимі межі гнучкості у процесі виконання, аби не порушити права учасників виконавчого провадження.
3. В своєму дослідженні, в кожному розділі дисертації Сіренко С. В. звертається до прикладів практик виконання судових рішень окремих зарубіжних країн. Проте саме приклади зарубіжного досвіду організації примусового виконання судових рішень в умовах війни чи інших надзвичайних ситуацій дисертантом не враховано. Було б вагомим посиленням наукової роботи аналіз того, які підходи використовуються в інших країнах (наприклад, досвід держав ЄС, Ізраїлю тощо) для забезпечення виконання судових рішень під час війни, і які уроки для України можна почерпнути з цього досвіду.
4. Воєнні реалії суттєво підвищують навантаження і ризики для органів і посадових осіб, що здійснюють виконання рішень. Автором (зокрема в підрозділах 1.3, 2.1, 2.2 дисертації) приділено увагу питанням статусу та повноважень органів та осіб, що забезпечують виконання судових рішень. Проте залишається не зрозумілою та невизначеною позиція дисертанта щодо потреби державних та приватних виконавців додаткових ресурсів, особливих повноважень чи гарантій безпеки для ефективного виконання своїх обов'язків у період війни. Поза увагою залишилось питання – як саме держава може підтримати виконавчу службу (наприклад, матеріально-технічне забезпечення, засоби захисту, кадрові резерви тощо), щоб реалізація запропонованих заходів була можливою на практиці. Наукова робота набула б додатковаї ваги при визначенні цих аспектів.

Загалом поставлені зауваження не впливають на позитивну оцінку дисертації. Вони мають дискусійний характер і стосуються окремих аспектів

дослідження, не зачіпаючи його основних концептуальних положень. Навпаки, зазначені питання відкривають простір для наукової полеміки та подальших досліджень у цій сфері.

Рецензент – Алєксєєнко Ігор Григорович, доктор політичних наук (23.00.02 – політичні інститути та процеси), кандидат юридичних наук (12.00.01 - теорія та історія держави і права; історія політичних і правових вчень), професор, завідувач кафедри цивільного, трудового та господарського права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара Міністерства освіти і науки України.

Зауваження:

1. У дисертації здійснено якісний аналіз законодавства та практики, проте було б доречно підкріпити окремі положення статистичними даними або конкретними практичними кейсами. Так, наведення актуальної статистики щодо кількості виконавчих проваджень, що призупинені або не виконані через воєнні дії, середньої тривалості виконання рішень у воєнний час, відсотка фактично виконаних рішень тощо дозволило б більш наочно показати масштаб проблеми та оцінити ефективність існуючих механізмів. Включення таких емпіричних даних посилило б прикладну цінність роботи.
2. Автор обґрунтовує необхідність підвищення ефективності примусового виконання судових рішень у період воєнного стану та пропонує відповідні заходи. Водночас у роботі не визначено чітко, за якими показниками оцінювати цю ефективність. Було б доцільно уточнити, які кількісні чи якісні критерії слід використовувати для вимірювання успішності запропонованих змін (наприклад, частка виконаних виконавчих документів, середні строки виконання, відсоток повернення боргів стягувачам, рівень задоволеності сторін тощо). Роз'яснення підходів дисертанта до оцінювання ефективності виконання рішень дозволило б краще зрозуміти практичний вплив дослідження.
3. Сіренко С. В. розглядає проблематику виконавчого провадження під час воєнного стану загалом, без виокремлення специфіки різних видів судових рішень чи категорій боржників та не акцентує на особливостях виконання певних категорій рішень – наприклад, соціально значущих (стягнення аліментів, виплата соціальних допомог), рішень щодо майнових спорів між приватними суб'єктами, рішень, боржниками за якими є держава або військові формування тощо. Проте, адміністративно-правові заходи регулювання можуть відрізнятися залежно від характеру зобов'язань та статусу боржника. Обговорення цього питання під час захисту дозволить ширше поглянути на проблему і оцінити, наскільки універсальними є запропоновані підходи чи потрібна їх диференціація залежно від природи конкретних виконавчих проваджень.
4. У дисертації пропонується активніше запроваджувати електронні сервіси та дистанційні процедури у виконавчому провадженні (електронне подання документів, дистанційний розгляд скарг на дії виконавців тощо) для забезпечення безперервності процесу виконання рішень під час війни. Ця ідея

є прогресивною, але виникає питання щодо її практичної реалізації в умовах воєнного часу. Чи враховано ризики, пов'язані з перебоями зв'язку, електропостачання, кібератаками або відсутністю у деяких учасників потрібних технічних засобів? Наскільки готові органи виконавчої служби до повноцінної роботи в онлайн-режимі? Було б цікаво почути, як автор бачить мінімізацію цих ризиків та забезпечення надійності функціонування електронних систем виконавчого провадження в умовах воєнного стану.

Зазначені зауваження не мають принципового характеру і не знижують загальної позитивної оцінки дисертації. Вони радше відображають можливості для подальшого розвитку тематики та наукової дискусії, ніж вказують на недоліки дослідження.

Результати відкритого голосування:

«За» – _5__ членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує СІРЕНКО Сергію ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____ **Ірина ПАТЕРИЛО**

(підпис)